

Ekoseminaari 19.11.2020

TAIDEMUSEON YMPÄRISTÖTOIMET

Jonna Hurskainen, projektipäällikkö, Helsinki Biennaali/HAM

Kiira Kivisaari, ympäristökoordinaattori, Helsinki Biennaali/HAM

- HAM, osana Helsingin kaupunkia, on sitoutunut päästöjen vähennyksiin kaupungin strategian mukaisesti. Hiilineutraali Helsinki 2035 –toimenpideohjelma ja tavoitteet ovat koko kaupungin tasolla kunnianhimoiset. Helsingin tulevaisuuden tavoitteena on myös luoda yhtenäinen ympäristöpolitiikka jokaiselle toimialalle. Nyt meidän kulttuuri ja vapaa-aika toimialalla ympäristötoimia on lähdetty edistämään HAMn ja Helsingin kaupunginmuseo johdolla.
- Helsinki haluaa myös olla globaalin vastuun, paikallisen toteuttamisen edelläkävijä ja päätti syyskuussa 2018 sitoutua vapaaehtoiseen YK:n kestävä kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden toimeenpanoraportointiin YK:lle, New Yorkin mallin mukaisesti, toisena kaupunkina maailmassa ja ensimmäisenä eurooppalaisena kaupunkina.
- Isona tapahtumana ja kulttuuripalveluna meillä on suuri mahdollisuus vaikuttaa – ja toisaalta myös velvollisuus toimia vastuullisesti.

Miten HAM on lähtenyt edistämään ympäristötoimia ja ekokompassityötä.

HAMssa tehdyn alkukartoituksen perusteella suurimmat ympäristövaikutukset syntyvät teoskuljetuksista, museo-olosuhteiden ja varastotilojen ylläpidosta, valaistuksesta sekä asiakkaiden ja taiteilijoiden matkustamisesta. Näihin haetaan ratkaisuehdotuksia ympäristöohjelman rakentamisen aikana.

Ekologisuutta pyritään huomioimaan HAMssa esimerkiksi näyttelyiden esilläoloaikaa pidentämällä sekä tietysti valaistuksen muuttamisella LED-valaistukseksi. Lisäksi registraattorit pyrkivät optimoimaan kuljetukset niin, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän päästöjä. Kuljetuksista syntyviä hiilidioksidipäästöjä ruvetaan seuraamaan joulukuussa 2020. HAM on myös panostanut esimerkiksi näyttelyrakenteiden ja -materiaalien kierrättämiseen seuraavan näyttelyn rakenteina tai taidemuseossa tapahtuvan pajatyöskentelyn materiaalina.

Jätteiden lajittelun on myös kiinnitetty huomiota tuoden toimistotiloihin ja asiakastiloihin (niihin, joissa syöminen on sallittua) jätteiden lajittelupisteet. HAMssa ja Helsingin kaupungilla noudatetaan vastuullista hankintaa.

Ympäristötyö on HAMssa aluillaan ja ympäristöohjelmaa vasta rakennetaan. Helsinki Biennaali toimii meille kuitenkin hyvänä vauhdittajana.

Helsinki Biennaali pyritään toteuttamaan mahdollisimman vastuullisesti.

Vastuullisuus ja luonnon ekologisen kestävyuden säilyttäminen ovat keskeisiä arvoja Helsinki Biennaalille, osittain jo sijaintinsa takia; siksi ympäristöasioihin on kiinnitetty alusta asti erityistä huomiota.

Helsinki Biennaali haluaa olla enemmän kuin joka toisen kesän taidetapahtuma. Siksi sen suunnitteluun pyydettiin alkumetreillä mukaan myös **tutkimusyksikkö BIOS**. Monitieteinen asiantuntijajoukko piirsi suuntaviivoja sille, millainen on taidetapahtuman arvo tänä päivänä ja miten se voidaan toteuttaa kestävää tulevaisuutta rakentaen. Helsinki Biennaali tilasi BLOKSELTÄ taustakartoituksen, jossa tutkailtiin taidetapahtumaa sosio-ekologisen kestävyuden näkökulmasta.

Taidetapahtuman sosio-ekologista arvoa vahvistaa myös paikkasidonaisuus. Helsinki Biennaali saa merkityksensä ensi kesänä ennen kaikkea **Vallisaarella ja merellisessä Helsingissä**.

Ensimmäisen biennaalin nimi, *Sama meri*, muistuttaa siitä, että kaikki on yhteydessä kaikkeen ja siksi toisistaan riippuvaista. Tämä on tullut entistä näkyvämmiksi meneillään olevan ympäristökriisin ja koronapandemian myötä. Ja tässä kohtaa lainaan biennaalin toista biennaalin pääkuraattoria Pirkko Siitaria: "Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että Helsinki Biennaalin teemana tai aihe olisi ympäristökriisi, se ei ilmene teoksissa ainoana sisältönä."

Helsinki Biennaalin kuratoinnissa on huomioitu se, ettei yksittäisiä taideteoksia kuljeteta biennaalia varten Helsinkiin. Muutamat teokset tuodaan tuodaan tänne muualta, mutta ne jäävät tapahtuman jälkeen Helsinkiin osaksi kaupungin julkista taidetta.

Biennaalin taideteoksia ja yleisöreittejä koskevat suunnitelmat on tehty tiiviissä yhteistyössä Vallisaarta hallinnoivan Metsähallituksen sekä Museoviraston kanssa. Jokaisen taideteoksen sijainti, materiaalit ja tekniset sekä turvallisuusratkaisut on yksityiskohtaisesti selvitetty ja hyväksytetty Metsähallituksella ja Museovirastolla, pelastusviranomaisilla ja muilla tarvittavilla asiantuntijoilla, kuten suojelubiologeilla. Kaikissa Helsinki Biennaalin saarelle tuomissa rakenteissa ja teosratkaisuissa on varmistettu, että saaren ainutlaatuinen luonto ja rakennushistorialliset arvot eivät vaarannu.

Pyrimme kaikessa suunnittelussa ja tuotannossa välttämään turhaa matkustamista. Taiteilijoille on suositeltu hitaan matkustamisen tapoja ja olemme rajanneet ulkomailla asuvien ja työskentelevien biennaalitaiteilijoiden Helsinki-vierailujen määrää.

Taiteilijan ei esimerkiksi tarvitse matkustaa Suomeen teoksensa valosuunnittelua ja sen testausta varten, vaan pyritään mallintamaan ja suunnittelemaan mahdollisimman hyvin digitaalisia alustoja ja -tapoja hyödyntäen. Tämän takia Vallisaaren kaikki teospaikat on kuvattu 360-kuvina taiteilijoiden ja heidän työryhmiensä käyttöön.

Teostuotannoissa on paljon käytetty kierrätysmateriaaleja ja teoksissa on käytetty myös Vallisaaresta löytyneitä materiaaleja. Vallisaareen ei tule jäämään biennaalin jälkeen yhtään teoksia vaan kaikki puretaan sieltä pois. Purun yhteydessä on olennaista kartoittaa teoksissa käytetyt materiaalit ja kierrättää ne asianmukaisesti.

Koronapandemian seurauksesta digitaalisen ja virtuaalisesti koettavan sisällön määrä tulee Helsinki Biennaalissa kasvamaan. Tunnistamme koronan vaikutukset kansainvälisiin vierailijoiden mahdollisuuteen käydä Vallisaareessa, jonka takia pyrimme tarjoamaan mahdollisimman laadukkaan ja monipuolisen biennaalikokemuksen verkon välityksellä. Tätä sisältöä juuri suunnitellaan. Kuten tämänkin tapahtuma, tullaan biennaalin järjestämät tiedotus- ja keskustelutilaisuudet myös streamaamaan.

Helsinki Biennaali ja Ekokompassi

Helsinki Biennaalilla on ollut käytössä Suomen luonnonsuojeluliiton ympäristötyökalu Ekokompassi.

Ekokompassi koostuu viidestä vaiheesta, jonka aikana kartoitetaan organisaation tai tapahtuman nykytilanne ympäristönäkökulmasta, luodaan ympäristöohjelma ja jalkautetaan ympäristötoimia osaksi koko henkilöstön työtehtäviä, raportoidaan edistymisestä ja lopuksi tapahtuma auditoidaan.

Helsinki biennaalin ympäristöohjelmaan on sitoutettu Biennaalin henkilökunnan lisäksi myös pääyhteistyökumppanit Metsähallitus ja Vallisaareessa toimivat yrittäjät, sekä laivaoperaattori, sillä he ovat keskeisessä roolissa Biennaalin mahdollistamisessa. Yhdessä on sovittu esimerkiksi Vallisaaren jäteastioista ja kierrätysmahdollisuuksista niin saareessa kuin yhteysaluksilla, sekä kestoastioiden ja biohajoavien kertakäyttöastioiden käytöstä kahvilapalveluiden osalta. Helsinki Biennaalin ympäristöohjelma kattaa kaiken kaikkiaan yhdeksän ympäristötavoitetta sekä useita toimenpiteitä ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi.

Tavoitteet sisältävät muun muassa Vallisaaren kulumisen minimoinnin, jota edistetään muun muassa sijoittamalla taideteokset olemassa olevan reitin varrelle sekä ohjeistamalla asiakkaita mahdollisimman selkeästi reitistä. Tavoitteen onnistumista seurataan ilmakuville, jotka otetaan ennen ja jälkeen tapahtuman. Kun kuvat asetetaan päällekkäin, voimme nähdä onko saarelle syntynyt uusia polkuja tai muita kulumia.

Helsinki Biennaali pyrkii jo tänä vuonna laskemaan hiilijalanjälkensä tietyin rajauksin. Kartoitamme erityisesti energian kulutuksen, jätteiden sekä kuljetusten hiilijalanjälkeä.

Helsinki Biennaalin tulevaisuus vastuullisena tapahtuma.

Tulevaisuudessa Helsinki Biennaali toivottavasti kehittyy entisestään myös ympäristöosaamisen suhteen vuoden -21 oppien perusteella.

Biennaalin tähdätessä Helsingin merellisen strategian mukaisesti Hiilineutraaliksi vuoteen 2020-luvun edetessä, pöydälle täytyy nostaa esimerkiksi lauttaliikenteen sähköistäminen, jonka edistämiseen tarvitaan vetoapua erityisesti kaupungilta, Metsähallitukselta ja lauttaoperaattoreilta.

Lisäksi työkaluja tapahtumien hiilijalanjäljen mittaamiseksi tulee kehittää. Tällä hetkellä esimerkiksi taiteilijoiden teokset on pitänyt rajata ulos biennaalin hiilijalanjäljen laskennasta monimutkaisuuden vuoksi.

Lisäksi yhteinen mittaristo ja laskentakäytänteet helpottaisivat tulosten vertailua esimerkiksi museoiden ja tapahtumien välillä. Tällä hetkellä laskentavälineitä on monia ja niiden lukuarvot poikkeavia toisistaan, jolloin tulokset ovat harvoin vertailukelpoisia.

Jos haluamme vielä jatkossa tuottaa tapahtumia, ympäristöajattelun ja käytännön tekemisen tulee nivoutua yhteen osaksi jokapäiväistä työtä. Ympäristötyö ei voi olla "kiva plussa", sen täytyy olla osa jokaisen normaalia työkäytäntöä.

Ensimmäisestä Helsinki Biennaalista tullaan tekemään vaikuttavuuden arviointitutkimus. Ympäristö ja kestävä kehitys on yksi tutkimuksen neljästä alueesta. Näistä tuloksista pääsemme toivottavasti kertomaan vuoden päästä.

Ecoseminar 19.11.2020

ENVIRONMENTAL ACTION OF AN ART MUSEUM

Jonna Hurskainen, project manager, Helsinki Biennial, HAM

Kiira Kivisaari, environmental coordinator, Helsinki Biennial, HAM

- HAM, as part of the City of Helsinki, is committed to reducing emissions in line with the city's strategy. The carbon-neutral Helsinki 2035 action plan and goals are ambitious at the city level. Helsinki's future goal is also to create a unified environmental policy for each industry. Now, in our culture and leisure industry, environmental activities have been promoted under the leadership of HAM and the Helsinki City Museum.
- Helsinki also wants to be a pioneer in global responsibility, local implementation and decided in September 2018 to commit to voluntary implementation reporting on the UN Agenda 2030 goals to the UN, following the New York model, as the second city in the world and the first European city.
- As a major event and cultural service, we have a great opportunity to make a difference - and, on the other hand, a duty to act responsibly.

How HAM has set out to promote environmental action.

Based on an initial survey conducted at HAM, the greatest environmental impacts arise from the transportation of works, the maintenance of museum conditions and storage facilities, lighting, and the travel of customers and artists. Solutions for these will be sought during the construction of the environmental program.

Ecology is taken into account at HAM, for example, by extending the display time of exhibitions and, of course, by changing the lighting to LED lighting. In addition, registrars strive to optimize transportation to minimize emissions. Carbon dioxide emissions from transportation will be monitored in December 2020. HAM has also invested in, for example, the recycling of exhibition structures and materials as structures for the next exhibition or as material for workshop work in the museum.

Attention has also been paid to waste sorting, bringing waste sorting points to office and customer premises (those where eating is allowed). HAM and the City of Helsinki adhere to responsible sourcing.

Environmental work at HAM is in its infancy and an environmental program is still being built. However, Helsinki Biennial is a good catalyst for us.

Helsinki Biennial will be carried out as responsibly as possible.

Responsibility and preserving the ecological sustainability of nature are key values for Helsinki Biennial, partly because of its location; therefore, special attention has been paid to environmental issues from the start.

Helsinki Biennial wants to be more than every other summer's art event. Therefore, the research unit BIOS was also asked to participate in its design in the initial meters. A multidisciplinary team of experts drew up guidelines for what the value of an art event is today and how it can be realized while building a sustainable future. Helsinki Biennial commissioned a background survey from BIOS, which examined the art event from the perspective of socio-ecological sustainability.

The socio-ecological value of an art event is also reinforced by place-specificity. Helsinki Biennial will gain its significance next summer, above all in Vallisaari and maritime Helsinki.

The name of the first biennial, *The Same Sea*, reminds us that everything is connected to everything and therefore interdependent. This has become even more visible with the ongoing environmental crisis and the corona pandemic. And here I quote Pirkko Siitaria, one of the two main curators of the biennial: "However, this does not mean that the theme or topic of Helsinki Biennial is an environmental crisis, it does not appear in the works as the only content."

The curation of Helsinki Biennial has taken into account the fact that individual works of art will not be transported to Helsinki for the Biennial. A few works are brought here from elsewhere, but after the event they will remain in Helsinki as part of the city's public art.

The plans for the Biennial's works of art and public routes have been made in close co-operation with Metsähallitus, which manages Vallisaari, and the National Board of

Antiquities. The location, materials as well as technical and safety solutions of each work of art have been detailed and approved by Metsähallitus and the National Board of Antiquities, rescue authorities and other necessary experts, such as conservation biologists. All the structures and work solutions brought to the island by Helsinki Biennial have ensured that the island's unique nature and building historical values will not be endangered.

In all design and production, we strive to avoid unnecessary travel. Ways of slow travel have been recommended for artists, and we have limited the number of visits to Helsinki by biennial artists living and working abroad.

For example, an artist does not have to travel to Finland to design and test the lighting of his or her work, but we seek to use digital platforms and methods in modelling and design. For this reason, all Vallisaari venues have been depicted as 360 images for the use of artists and their work groups.

Recycled materials have been used extensively in the productions of the works, and materials found in Vallisaari have also been used in the works. There will be no works left on Vallisaari after the biennial, but everything will be disassembled. In connection with this, it is essential to map the materials used in the works and recycle them properly.

As a result of the corona pandemic, the amount of digital and virtual content will increase at Helsinki Biennial. We recognize the effects of the corona on the opportunity for international visitors to visit Vallisaari, which is why we strive to provide the highest quality and most diverse biennial experience possible online. This content is just being designed. Like this event, the information and discussion events organized by the Biennial will also be streamed.

Helsinki Biennial and Ekokompassi

Helsinki Biennial has used environmental tool Ekokompassi of the Finnish Association for Nature Conservation.

Ekokompassi consists of five phases, during which the current situation of the organization or event is mapped from an environmental perspective, an environmental program is created and environmental activities are implemented as part of all staff work, progress is reported and finally the event is audited.

In addition to the Biennial's staff, Metsähallitus and entrepreneurs operating in Vallisaari, as well as the ship operator, are also involved in Helsinki Biennial's environmental program, as they play a key role in enabling the Biennial. For example, it has been agreed on Vallisaari's waste bins and recycling opportunities both on the island and on connecting vessels, as well as the use of durable bins and biodegradable disposable bins for café services. Helsinki Biennial's environmental program covers a total of nine environmental goals as well as several measures to achieve the environmental goals.

The goals include, among other things, minimizing the wear and tear of Vallisaari, which is promoted, among other things, by placing works of art along the existing route and

instructing customers as clearly as possible about the route. The success of the goal is monitored with aerial photos taken before and after the event. When the images are superimposed, we can see if new trails or other wear and tear have emerged on the island.

Helsinki Biennial is already aiming to reduce its carbon footprint this year in certain areas. We measure the carbon footprint of energy consumption, waste and transportation.

The future of Helsinki Biennial as a responsible event.

In the future, it is hoped that Helsinki Biennial will also develop further in terms of environmental expertise based on the lessons of the year 2021.

As the Biennial aims to be carbon neutral in accordance with Helsinki's maritime strategy as the 2020s progress, for example, the electrification of ferry traffic must be brought to the table, which requires help especially from the city, Metsähallitus and ferry operators.

In addition, tools for measuring the carbon footprint of events need to be developed. At present, for example, the works of artists have had to be excluded from the calculation of the biennial's carbon footprint due to its complexity.

In addition, a common set of metrics and calculation practices would facilitate the comparison of results between, for example, museums and events. At present, there are many calculation tools and their numerical values differ, so that the results are rarely comparable.

If we still want to produce events in the future, environmental thinking and doing practical things must be intertwined into everyday work. Environmental work cannot be a “nice plus”, it must be part of everyone's normal work practices.

An impact assessment study will be conducted on the first Helsinki Biennial. Environment and sustainable development is one of the four areas of research. We hope to be able to report on these results in a year's time.